Civillieta Nr.C18020013

S P R I E D U M S

LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

2013.gada 16.oktobrī

Krāslavas rajona tiesa

šādā sastāvā: tiesnese I.Galeja

izskatīja rakstveida procesā Krāslavā, Lāčplēša ielā 19 civillietu sabiedrības ar ierobežotu atbildību „BEST LĪZINGS " maza apmēra prasību pret /D.Č./ par parāda Ls 278, procentu Ls 150,16 un līgumsoda Ls 214,08 piedziņu.

Aprakstošā daļa

2013.gada 17.jūnijā sabiedrība ar ierobežotu atbildību „BEST LĪZINGS " (turpmāk tekstā SIA „BEST LĪZINGS " iesniedza tiesā maza apmēra prasību pret /D.Č./ par parāda Ls 278, procentu Ls 150,16 un līgumsoda Ls 214,08 piedziņu. Prasības pieteikumā norādīts, ka 2011.gada 31.maijā prasītāja atbildētājam aizdeva un izsniedza Ls 303 stūra dīvāna ,,Marts" iegādei SIA ,,Sencis" veikalā. Starp pusēm tika noslēgts kredītlīgums Nr.0040105318, kurā puses vienojās, ka par aizdevuma lietošanu atbildētājs maksās prasītājai līgumiskos 27 % gadā. Atbildētājam aizdevums kopā ar nolīgtajiem procentiem Ls 458,16 apmērā bija jāsamaksā 24 mēnešu laikā, līdz 2013. gada 30.maijam, veicot samaksu līgumā noteiktajos termiņos, ik mēnesi, saskaņā ar maksājumu grafiku, maksājot Ls 17,84. Kredītlīgumā noteikts, ka atbildētājs apņēmas saistību neizpildes gadījumā maksāt līgumsodu 0,5 % apmērā no nesamaksātās summas par katru kavējuma dienu. Atbildētājs veica tikai pirmo iemaksu Ls 30 apmērā veikalā SIA ,,Sencis" 2011.gada 31.maijā.

Pamatojoties uz Civillikuma 1425., 1587., 1652., 1811., 1828., 1717., 1720., 1722., 1934., 1943.pantu, lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai Ls 428,16, tai skaitā Ls 278 aizdevuma pamatsumma, Ls 150,16 aizdevuma procenti, līgumsodu par 100 kavējuma dienām Ls 214,08. Lūdz piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai visus tiesāšanās izdevumus.

Prasītāja norādīja prasības pieteikumā, ka lietas iztiesāšana tiesas sēdē nav nepieciešama.

Civilprocesa likuma $250.^{2\,5}$ panta pirmā daļa nosaka, ja puses nelūdz lietas iztiesāšanu tiesas sēdē vai tiesa neuzskata par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē, lietas par maza apmēra prasībām tiesa izskata rakstveida procesā, savlaicīgi paziņojot pusēm par datumu, kad sprieduma norakstu varēs saņemt tiesas kancelejā.

2013.gada 28.augustā tiesnese noteica civillietas izskatīšanu rakstveida procesā 2013.gada 16.oktobrī. Prasītājai un atbildētājam ir paziņots datums, kad sprieduma norakstu varēs saņemt tiesas kancelejā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma $250.^{22}$ panta pirmo daļu pusēm ir izskaidrotas pušu procesuālās tiesības, puses ir informētas par tiesas sastāvu, kas izskatīs lietu, pusēm ir izskaidrotas tiesības pieteikt noraidījumu tiesnesei.

Prasītāja nav pieteikusi noraidījumu tiesnesei.

Atbildētājs /D.Č./nav iesniedzis tiesai rakstveida paskaidrojumu par prasības pieteikumu, nav lūdzis lietas izskatīšanu tiesas sēdē un nav pieteicis noraidījumu tiesnesei. Atbildētājam /D.Č./prasības pieteikums, tiesību izskaidrojums un tiesas paziņojums nosūtīti uz atbildētāja deklarēto dzīvesvietu /adrese/, Krāslavā, Krāslavas novadā. Līdz ar to tiesa atzīst, ka atbildētājam /D.Č./ ir paziņots par lietas izskatīšanu rakstveida procesā.

Motīvu daļa

Tiesa, pārbaudot rakstveida pierādījumus, atzīst, ka maza apmēra prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

2011.gada 31.maijā starp SIA „BEST LĪZINGS" un /D.Č./ tika noslēgts kredītlīgums Nr.0040105318, saskaņā ar kuru SIA „BEST LĪZINGS" aizdeva /D.Č./ Ls 303 stūra dīvāna iegādei, ieskaitot pārdevēja SIA „Sencis" bankas norēķinu kontā.

Saskaņā ar Civillikuma 1943.pantu aizņēmējam jāatdod tāda pati summa, kādu viņš saņēmis un saskaņā ar Civillikuma 1946.panta pirmo daļu procenti par aizdevumiem dodami tikai tad, ja tie bijuši tieši norunāti.

No 2011.gada 31.maija kredītlīguma 2.2.punkta redzams, ka atbildētājam par kredīta izmantošanu ik mēnesi jāmaksā 2,25 % mēnesī no nesamaksāto naudas līdzekļu summas, gada procentu likme 27 %.

Atbilstoši kredītlīguma 2.3.punkta noteikumiem, kredīta un procentu maksājumi jāveic saskaņā ar kredīta atmaksāšanas grafiku 24 mēnešu laikā.

Civillikuma1753.pants nosaka, ka ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu lietošanas atvēlējumu vai kavējumu, samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu.

Atbilstoši Civillikuma 1756.pantam pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu uz tiesisku darījumu, vai uz likumu un Civillikuma 1757.pants paredz, ka, nolīgstot procentus, jānoteic to apmērs.

Atbilstoši Civillikuma 1753., 1756., 1757. un 1946.pantam prasītājai ir tiesības prasīt piedzīt no atbildētāja kredītlīgumā noteiktos procentus.

Atbildētājam saskaņā ar kredītlīguma maksājumu grafiku līdz 2013.gada 30.maijam bija jāsamaksā prasītājai aizdevuma summa Ls 308 un procenti Ls 150,16, kopā Ls 458,16. Atbildētājs ir veicis tikai pirmo samaksu Ls 30 apmērā, vairāk maksājumi nav veikti. Līdz ar to ir pamats piedzīt no atbildētāja pamatsummas parādu Ls 278 un procentus Ls 150,16.

Civillikuma 1720.pants noteic, ka kreditors var prasīt kā līgumsodu, tā arī līguma izpildīšanu, ja līgumsods bijis norunāts ne tik daudz par neizpildīšanu vispār, kā par neizpildīšanu īstā laikā.

Saskaņā ar 2011.gada 31.maija kredītlīguma noteikumu 2.1.punktu par maksājuma grafikā noteikto termiņu kavēšanu un maksājumu apmēru neievērošanu atbildētājam jāmaksā prasītājam līgumsods 0,5 % apmērā no nesamaksātās summas par katru kavējuma dienu.

Prasītāja lūdz piedzīt līgumsodu Ls 214,08 apmērā, norādot, ka līgumsods ir aprēķināts, skaitot no kredītlīguma noslēgšanas dienas 0,5 % no 428,16, tātad Ls 2,14 par katru nokavēto dienu.

Tiesa atzīst, ka prasītājas līgumsoda aprēķins ir kļūdains, jo atbildētājam maksājumi bija jāveic saskaņā ar grafiku, maksājot Ls 17,84 mēnesī, nevis uzreiz kredītlīguma noslēgšanas dienā jāsamaksā visa summa Ls 428,16. Tātad maksājuma Ls 17,84 kavējums sākās no 2011.gada 30.jūnija, katru mēnesi nokavētā maksājuma summa palielinājās. Prasītāja varēja aprēķināt līgumsodu par katru nokavēto maksājumu līdz līguma izbeigšanas brīdim. Izbeidzoties līgumam, visas tiesības un saistības, kas izriet no aizdevuma līguma, tostarp tiesības saņemt līgumsodu, tika izbeigtas.

Civillikuma 1716.pantā noteikts, ka līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi. No minētās tiesību normas izriet, ka līgumsodam ir sodīšanas un zaudējumu atlīdzināšanas funkcija. Tiesiskajās attiecībās, sakarā ar sodoša rakstura tiesisko līdzekļu piemērošanu, par vispārēju principu ir atzīstams soda samērīguma princips.

Judikatūrā, kas izveidojusies ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2004.gada 22.septembra spriedumu lietā Nr.SKC-441, 2005.gada 26.janvāra spriedumu lietā Nr.SKC-48, 2007.gada 20.jūnija lēmumu lietā Nr.SPC-43, 2008.gada 14.maija spriedumu lietā Nr.SKC-212, 2010.gada 21.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC–113, Senāts atzinis, ka jautājums par līgumsoda samērīgumu un taisnīgumu konkrētos apstākļos izlemjams pēc tiesas ieskata saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.pantā norādīto taisnības apziņu un vispārējiem tiesību principiem.

Tiesa konstatē, ka 2011.gada 31.maija kredītlīgumā paredzētajam līgumsodam ir izteikti sodošs raksturs, jo līgumsoda apmērs – 0,5 % par katru kavējuma dienu, kas gadā ir 182,5%, daudzkārtīgi pārsniedz gan likumisko procentu likmi, gan banku aizdevumu procentu likmi. Tas ir konkrēti neizmērāms „pametums", maksājums, kas var augt līdz bezgalībai, kas neatbilst likumā ietvertajai līgumsoda būtībai.

Prasītāja prasības pieteikumā nav norādījusi, ka prasītājai ir radušies zaudējumi sakarā ar līgumsaistību savlaicīgu neizpildi. Līdz ar to tiesa uzskata, ka līgumsods tiek prasīts vienīgi sodošās funkcijas izpildīšanai. Tiesa atzīst, ka līgumsoda apmērs katrā lietā jāizvērtē individuāli. Prasītāja lūdz piedzīt līgumsodu Ls 214,08 apmērā, tiesa atzīst, ka attiecībā pret pamatparāda summu - Ls 278 un procentu summu - Ls 150,16, kas jāsamaksā par naudas līdzekļu izmantošanu, līgumsods ir pārmērīgs.

Turklāt atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1.panta 3.punktam atbildētājs ir atzīstams par patērētāju. No Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta vienpadsmitās daļas izriet, ka pat neesot prasībai par kāda līguma noteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, tiesai uzdots šādu noteikumu nepiemērot, ja tas ir netaisnīgs no patērētāja tiesību viedokļa. Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 5. panta otrās daļas 5.punkts noteic, ka līguma noteikumi ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, ja tie patērētāju nostāda neizdevīgākā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām.

Savukārt atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 1.punktam līguma noteikums, kas ir pretrunā likuma 5.pantam, atzīstams par netaisnīgu (*skat. Senāta 2012.gada 17.decembra spriedums, lieta SKC-262/2012).*

Arī Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punkts noteic, ka līguma noteikums, kuru līgumslēdzējas puses savstarpēji nav apspriedušas, ir netaisnīgs, ja tas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam. Par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas uzliek patērētājam, kurš neizpilda vai nepienācīgi izpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu vai citu kompensāciju par līgumsaistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi salīdzinājumā ar līgumsaistību neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu vai ņemot vērā citus apstākļus.

Šajā gadījumā 2011.gada 31.maija kredītlīgumā ietvertie noteikumi, tostarp kredītlīguma noteikumu 2.1.punkts par līgumsodu, ir iekļauti iepriekš sagatavotā līguma veidlapā, tātad vienpusēji izstrādāti noteikumi, kurus puses savstarpēji nav apspriedušas.

Pēc tiesas ieskata līgumsods ir samazināms līdz 10 % apmēram no kopējās parāda un procentu summas, kas šajā gadījumā ir samērīgi un taisnīgi. Tādējādi no atbildētāja piedzenams līgumsods Ls 42,82.

Atbildētājs /D.Č./nav iesniedzis pierādījumus par samaksu, līdz ar to tiesa uzskata, ka prasība ir apmierināma un no atbildētāja /D.Č./ prasītājas labā ir jāpiedzen pamatsummas parāds Ls 278, procenti Ls 150,16 un līgumsods Ls 42,82, kopā Ls 470,98.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa noteic, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no atbildētāja par labu prasītājai ir jāpiedzen tiesas izdevumi – ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 3,30, valsts nodeva Ls 70,65 (proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram), kopā Ls 73,95.

Civilprocesa likuma 195.pants paredz, ka, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā norāda prasījuma veidu un piedzenamo summu, atsevišķi uzrādot galveno parādu un procentus, laiku, par kādu procenti piespriesti, prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru.

Tiesa atzīst, ka ir pamats noteikt prasītājai tiesības saņemt no atbildētāja likumiskos nokavējuma procentus - sešus procentus gadā no pamatparāda summas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, par mantas atdošanu natūrā, par personu un mantas izlikšanu no telpām un par tiesāšanās izdevumu piedziņu, tiesa nosaka termiņu sprieduma labprātīgai izpildei, izņemot gadījumus, kad spriedums izpildāms nekavējoties.

Tiesa uzskata, ka atbildētājam nosakāms desmit dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, 97., 193., 195., 250.^{25} pantu tiesa

nosprieda

Prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /D.Č./, personas kods /personas kods/, par labu sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „BEST LĪZINGS”, reģistrācijas Nr.54103053771, pamatsummas parādu Ls 278 (divi simti septiņdesmit astoņi lati), procentus par laika periodu no 2011.gada 30.jūnija līdz 2013.gada 30.maijam Ls 150,16 (viens simts piecdesmit lati, 16 santīmi), līgumsodu Ls 42,82 (četrdesmit divi lati, 82 santīmi) un tiesas izdevumus Ls 73,95 (septiņdesmit trīs lati, 95 santīmi), kopā Ls 544,93 (pieci simti četrdesmit četri lati, 93 santīmi).

Noraidīt prasību daļā par līgumsoda Ls 171,26 piedziņu.

Noteikt sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „BEST LĪZINGS” tiesības saņemt no /D.Č./ sešus procentus gadā no pamatparāda summas Ls 278 (divi simti septiņdesmit astoņi lati) no 2013.gada 16.oktobra līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai).

Noteikt /D.Č./termiņu desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas - 2013.gada 16.oktobra, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentam, kasācijas sūdzību iesniedzot Krāslavas rajona tiesā.

Tiesnese I.Galeja